

ÖRGÜTLERİN İÇİNDE BULUNDUĞU AĞ ŞEBEKELERİNDEKİ KONUMLARININ ÖRGÜTSEL ALANDAKİ EŞBİÇİMLİLİĞE ETKİSİ

Ela ÖZKAN-CANBOLAT

Çankırı Karatekin Üniversitesi, İİBF., İşletme Bölümü
Kırkeveler Ek Binası Çankırı
E-posta: elaozkan@karatekin.edu.tr

Özet

Bu çalışma yeni yapı ve pratiklerin örgütsel alanda benimsenmesinde ve yayılmasında (eşbiçimlilik) örgütün içinde bulunduğu ağ şebekelerindeki konumlarının (sosyal etkilerin) önemine dikkat çekmek için yapılmıştır. Büyüklük ve sektörel açıdan farklı olmalarına rağmen aynı coğrafi alanı paylaşan bir grup örgüt arasındaki ağ şebekelerinde örgütlerin çeşitli yapıları, süreçleri ve uygulamaları benimseme açısından eşbiçimlilik düzeyine etkisi araştırılmıştır. Çalışmanın teorik çerçevesi, sosyal ağ düzeneğinde yerleşik ilişkilere sahip örgütlerin ağ nitelikleri ile alandaki benzerlikler arasında ilişkiyi belirlemek amacıyla oluşturulmuştur. Yerel alanda faaliyet gösteren 39 firma yöneticisi ile yapılan mülakatlar sonucunda, örgütlerin ağ şebekesindeki konumlarının, örgütsel alanda benzer- çeşitli yapı ve süreçlerin oluşmasına etkisi olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal teori, ağ şebekeler, örgütsel eşbiçimlilik.

Alan Tanımı: Örgütsel Teori/Davranış (İşletme ve Yönetim)

NETWORK ORGANIZATIONS INFLUENCES ON ORGANIZATIONAL FIELD IN TERMS OF ISOMORPHISM

Abstract

Within this report I will discuss the position of the organization within the network (social impacts) when the new organizational structure and practices in adoption and diffusion (Isomorphism) is taken into consideration. This study aims at examining the influences of a network structure among a group of organizations, which differ in size and sector but share same geographic field, on the isomorphism in terms of adopting certain organizational structures, processes and practices. The theoretical framework of this research is developed to examine the influences of embeddedness in a network, tie strength, structural holes, centrality, and organizational power on the isomorphism in organizational field. The data collected from 39 owner-managers of companies in local city- Cankiri through interview technique indicate those organizations' positions in the network influence isomorphism and organizational change.

Key Words: Institutional theory, networks, organizational isomorphism, organizational change.

JEL Classification: M10, M14, Z13

1. GİRİŞ

Örgüt çalışmalarının birçoğunun temelinde alanda birbiriyle etkileşen aktörlerin, örgütlerin ya da grup ilişkilerinin olduğu görülmektedir. 20. yüzyılın başından itibaren yapılan örgüt teorisi

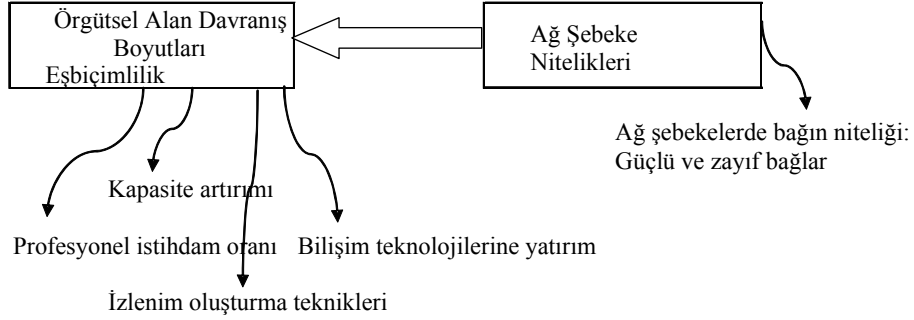
çalışmaları genellikle, başka firmaların karakteristik özelliklerinden faydalanarak başarılı firma özelliklerini tahmin etmekte (Weber, 1922) ya da firma ve aktörler arasındaki bağlantıları kurarak firmanın refahını artıracak sistem yöntemini oluşturmaya çalışmaktadır (Roethlisberger ve Dickson, 1939). Örgütsel çevre ve burada yer alan örgütlerin nitelikleri günümüze kadar "uyum" kavramı ile ifade edilmektedir. Burns ve Stalker (1961) ile Lawrence ve Lorch (1967) örgüt ve çevre arasındaki bu uyumu tek, kesin nesnel olarak görmektedir. Bu bağlamda çevrenin örgüt üzerindeki belirleyici etkisi ön plana çıkmaktadır. Daha sonraki çalışmalarda, çevre kavramı aktörlerin birbirleriyle doğrudan bağlantılarının bulunduğu bir alanda çözümlenmektedir (Pfeffer and Salancik, 1978). Örgüt teorilerinde, alan kavramının net olarak ortaya çıkması buradaki aktörlerin, örgütlerin ya da grupların karşılıklı ilişkilerinin önem kazanmasına neden olmaktadır. Kurumsal yaklaşım; örgütler arası ilişkileri örgütlerin bağımlı oldukları örgütsel alan çerçevesinde değerlendirirken bu konuda özellikle sosyal faktörlerin önemini vurgulamaktadır.

Kurumsal bakış açısında örgütsel yapı, süreç ve uygulamalarında benzeşme ve değişim örgütlerin diğer örgütler ile bağlar inşaa etmesi sonucunda oluşmaktadır. Bu bağlamda, örgütsel alandaki eşbiçimlilik ve değişim sosyal yerleşikliğinin bir ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Aktörlerin birbirlerini taklit etmeleri sonucunda alanın eşbiçimli hale gelmesi her ne kadar kurumsal teorinin temel varsayımı olarak kabul edilse de bu varsayımın daha önceden ağ teorisinde yer aldığı görülmektedir (Borgatti ve Foster, 2003). Ağ düzeneği kuramının yavaş gelişmesi eşbiçimliliğin ağ teorisi altında değerlendirilmesini engellemiştir. Ortaklaşa (kolektif) yapılan örgütsel davranışların hemen hepsi ağ düzeneği çalışma alanını oluşturmaktadır. Bu çalışmaların merkezinde grup, kulüp ya da ticari birliktelikler bulunmaktadır. Bağımsız aktörler sisteminin oluşturduğu ilişkiler olarak tanımlanan ağ düzeneği teorileri (Wellman, 1988), bireyler arası ilişkileri hatta bu ilişkilerin özelliklerini incelemektedir. Ağ teorisi çalışmalarının birçoğu ağ düzeneği çıktılarına dayalı, yani daha sonuç odaklı araştırmalardır. Bu bağlamda çalışmalar, sosyal ağın bulunduğu örgütsel alandaki farklılıkları izah etmekte yetersiz kalmaktadır. Ağ teorisinde değişim, tek bir alanda ayrı olarak araştırılmamakta, diğer alan çalışmalarının içinde yerleşik olarak değerlendirilmektedir (Borgatti ve Foster, 2003). Örgütsel davranışlardaki farklılıklar ağ yapısı özelliklerine bağlı açıklanırken, ağ düzeneği teorisi ve kurumsal yaklaşımlar beraber kullanılmaktadır. Çünkü ağ teorisinin birçok kavramı, kurumsal teorinin baskın bakış açısıyla örtüşmektedir (Kraatz ve Zajac, 1996; Westphal, Gulati ve Shortell, 1997; Rulke ve Galaskiewicz, 2000; Lounsbury, 2001).

Bu araştırmada, Kraatz ve Zajac (1996) ve Westphal vd.'ne (1997) benzer bir bakış açısıyla, örgütsel yapı, süreç ve uygulamalarındaki eşbiçimlilik (çeşitlilik) örgütsel ağ düzeneği yapısının temel nitelikleri çerçevesinde, daha dışsal nedenlerle değerlendirilmiştir. Örgütsel alanda rekabetçi ve kurumsal baskılar sebebi ile etkileşen, birbirlerinin yapılarını davranışlarını, stratejilerini, kültürlerini kopya eden örgütlerden bazıları diğerlerine göre örgütsel alanı etkileme açısından daha baskın rollere mi sahiptirler? Bu alanda, örgütsel gücün, saygınlığın, çıkarların, sosyal sermayenin, örgüt ağlarının ve bu ağlarda örgütler arası ilişkilerin örgütsel değişime katkısı ne olabilir? Bu araştırma, bu sorulara cevap bulmaya çalışırken, bir yandan kurumsal teori benimsemekte, diğer yandan da örgütler arası ilişkilerin özel karakterlerini ölçmek için ağ kuramından da yararlanmaktadır. Örgütsel formların nasıl ortaya çıktığı, hangilerinin hayatta kaldığı ve yayıldığı ve bunlara nelerin etki ettiğini (Palmer ve Biggart, 2002) anlamada bir bütün içinde değerlendirilen ağ kuramı ve kurumsal değişim yaklaşımları araştırmanın teorik temellerini oluşturmaktadır. Bu çalışma, büyüklük ve sektörel açıdan farklı olmalarına rağmen aynı coğrafi alanı paylaşan bir grup örgüt arasındaki ağ düzeneği yapısındaki boşlukları dolduran örgütlerin

çeşitli yapıları, süreçleri ve uygulamaları benimseme açısından eşbiçimlilik düzeyine etkisini araştırmayı amaçlamaktadır. Bu araştırma, ekonomik verimlilik yerine meşruiyet kavramını ön plana çıkararak, örgütlerin sosyal düzen içinde hayatta kalabilmek için eşbiçimli hale geldiklerini savunan kurumsal teoriyi (Meyer ve Roman; 1977, DiMaggio ve Powell; 1983), örgütsel alanda eşbiçimliliğe dayalı olarak açıklamaya çalışmaktadır. Sosyal faktörler ve kurumsal değişim arasındaki ilişkide aktör bağlantıları temel etmen olarak ele alınmıştır. Bu bağların niteliğinin, güçlü-zayıf olmasının, yapısal boşlukları doldurmasının, merkez pozisyonlara bağlı olmalarının ya da politik ve örgütsel güçten kaynaklanmalarının örgütsel alan davranışlarını etkilediği düşünülmektedir (Şekil 1).

Şekil 1. Örgütsel Ağ Düzenegi Niteliklerinden Alandaki Eşbiçimliliğe Alan Davranış Boyutları Bakış Açısı Altında Etkisi

1.1 Ağ Düzeneginin Eşbiçimliliğe Etkisi: Bir Model Önerisi

Örgütler arasındaki ekonomik ilişkilerin ağdaki sosyal ilişkilerin içine yerleşik olduğu bilinmektedir (Granovetter, 1985; Uzzi, 1997). Aktörler ağ düzenegi içinde yerleşik halde bulunurken, içinde bulunduğu ağın ilişkileri kimi zaman onu sınırlamakta kimi zaman çıkar sağlamaktadır. Aktörler eğer ağ tarafından çok fazla sınırlanmıyor, diğerlerine nazaran ona daha fazla çıkar sağlanıyorsa bu onların görece desteklenen, arzulan pozisyonda olduğunu göstermektedir. Bu pozisyon onlara değişimlerde pazarlık gücü, diğer aktörler üzerinde daha fazla etki oluşturma, diğer pozisyondakilerin dikkatini çekme gibi avantajlar sağlamaktadır. Aynı ağ düzenegindeki örgütler arası ilişkilerden kaynaklanan güçlü ve zayıf bağların alanı nasıl etkilediği, alandaki değişimlerde iç ve dış yapısal boşlukların önemi, bu değişim ve benzeşmede örgütlerin politik ve örgütsel anlamda güçlü görülmelerinin etkisi ve alanda görece daha merkezde bulunanların bu değişikliklere katkısı bu araştırmanın modelini oluşturmaktadır.

1.1.1 Güçlü ve Zayıf Bağlar

Sosyal ağ düzeneginde, aktörler diğer aktörlerle kısa bağlantılar kurabiliyorsa ya da ağ düzenegindeki diğer aktörlerce bir aktöre en kısa bağlantılarla ulaşıyorsa, bu o aktörün daha güçlü bağlara sahip olduğunu göstermektedir. Granovetter (1973) ağ modellerinin çoğunda, örgütler arası ilişkiler anlatılırken küçük ve iyi tanımlanmamış gruplarda, güçlü bağlardan söz edildiğine dikkat çekmiştir. Zayıf bağların ise gruplar arası ilişkilerde sosyal yapının iyi tanımlanmadığı durumlarda görüldüğü belirtilmektedir. Ağ içindeki örgütler çevreye uyum gösterirken, çevredeki benzer ağ örgütlerden etkilenmekte, onları taklit etmekte ve eşbiçimli yapılar sergilemektedir. Karşılıklı ilişkilere dayalı bağların çoğalması alanda meşruiyet algısının

çoğalmasına ve alana uyum bağlamında normatif baskıların kullanılmasına neden olmaktadır (Galaskiewicz ve Wasserman, 1989; Palmer, Jennigs ve Zhau, 1993). Diğer taraftan, aktörlerin güçlü ilişkileri aktörler arasındaki güven sorununu da ortadan kaldırmaktadır. Örgütler ağ düzeneklerinden sağladıkları bu kazancı sürekli hale getirmek için benzer örgüt pratiklerini benimsemekte, homojen yapılar sergilemektedir. Karşılıklı ilişkilere dayalı bağlar kuvvetlendikçe, normatif baskılar sonucunda ortaya çıkan eşbiçimlilik hızlanmaktadır (Galaskiewicz ve Wasserman, 1989; Westphal vd.,1997).

Hipotez 1: Güçlü bağlara sahip örgütler, alandaki diğer örgütlere daha çok benzemektedir.

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

2.1 Araştırmanın Analiz Düzeyi

Farklı sektörlerden gelen, aynı topluluk içinde yer alan örgüt yapı, süreç ve uygulamalarının örgütler arası alanda (*interorganizational field*) araştırılacağı bu çalışmada analiz düzeyimiz, sosyo-kültürel sistemler olarak kabul edilen örgütlerdir. Bu çalışma aynı zamanda, örgütsel ağ düzeneğindeki örgütler arası birincil ve ikincil ilişkilere dayalı örgütsel yapılar, süreçler ve uygulamalarda meydana gelen benzeşmeyi anlamak adına yapılmaktadır. Bu bağlamda, Astley ve Van de Ven'in (1983) dışsal çevrenin ekonomik etmenlerle yönlendirilen örgütlerin basit bir toplamı olarak mı görülmeli, yoksa kendi aralarındaki politik dinamiklerle yönlendirilen bütünlük örgüt toplulukları olarak mı görülmeli sorusu araştırmanın sorunsalı ile örtüşmektedir.

2.2 Araştırmanın Tasarımı, Alanı ve Örneklem Yöntemi

Aynı topluluk içinde, farklı sektörlerde çalışan orta-küçük örgütler arası etkileşim sonucunda oluşan eşbiçimliliğin araştırılacağı bu çalışmada bağımlı değişken olarak örgütsel eşbiçimlilik; bağımsız değişken olarak güçlü ve zayıf örgüt bağları seçilmiştir. Analiz yöntemi olarak nicel yöntemler seçilmiştir. Sosyal faktörler ve kurumsal değişim arasındaki ilişkiyi anlamada aktör bağlantıları temel etmen olarak ele alınmıştır. Örgütsel alanda eşbiçimlilik, Westphal vd.'nin (1997), "uyumlama-uyma" ölçeğinde uyma eğilimi ve Özen (2000) Toplam Kalite Yöntemini normatif/ ussal biçimde benimseme biçimi izlenerek yeniden adlandırılmıştır. Yerel tabanda faaliyet gösteren örgütlerin en çok benimsedikleri uygulamalar örgütsel davranış boyutları olarak kabul edilmiş ve alandaki eşbiçimliliği ölçmede kullanılmıştır. Bilişim teknolojilerine yatırım, kapasite artırımı, profesyonel yönetici istihdam oranları ve izlenim oluşturma teknikleri verileri örgütsel alan davranış biçimleri olarak belirlenmiştir.

Bu çalışmada bağımsız değişken olarak ağ şebekede yer alan örgütlerin bağ niteliğinin, güçlü-zayıf olması kabul edilmiştir. Bu etki ağdaki bağların niteliğinin, yapısal boşlukları doldurmaları, merkez pozisyonlara bağlı olmalarının ya da politik ve örgütsel güçten kaynaklanan etkilerinden arındırılarak (beraber değerlendirilerek) bulunmuştur. Bu bağlamda iç ve dış yapısal boşluğu dolduran örgüt bağları, örgütsel ve politik güçten kaynaklanan bağlar ve örgütlerin merkez-kenar konumdaki bağları ara değişken olarak belirlenmiştir. Araştırmanın hipotezlerine paralel modeller oluşturulurken, araştırmanın kapsamında veri topladığımız firmaların ve bu firmalarla ilgili bilgi veren yöneticilerin demografik özelliklerinin etkisi de kontrol altına alınmıştır. Kontrol değişkenler olarak ifade edilen bu değişkenlerin tamamı ya da bir kısmı modele ilave edilerek modelin anlamlılığına katkı sağlanmıştır.

Bu çalışmanın araştırma alanı, Çankırı ilinde imalat ve hizmet sektörü ile ön plana çıkan örgütler ve bu örgütlerin ilişkide buldukları Çankırı Ticaret ve Sanayi Odası, Çankırı Ticaret Borsası ve Çankırı ilindeki diğer kurumlardır. Toplanan veriler, çoğu aynı zamanda firma sahibi de olan 39 yönetici ile yapılan mülakatlar sonucunda elde edilmiştir. Mülakatlar için üç temel bölümden oluşan 76 soruluk bir görüşme formu düzenlenmiştir. Görüşme formunda yer alan sorular genel olarak özgün sorulardır ve temel olarak mülakat yapılan firma ve etkileşim içinde bulunduğu firmalarla olan ilişki yapısını anlamaya yöneliktir. Analiz birimi olarak ele aldığımız örgütler ve bunların örgütler arası ilişkileri ile karşılıklı etkileşimi nicel bir çalışma olan tekli değişim genel doğrusal modelleri (*univariate general linear models*) ile ifade edilmiştir. Veri toplama yöntemi olarak daha çok özel nüfus - küçük alt grup aktörlerin geniş sayıdakilerle karıştığı ağ düzeneklerinin- izlenip yakalanmasında kullanılan kartopu metodu seçilmiştir. Belirlenen pilot firma ve onun ilişkileri doğrultusunda ağ düzeneği oluşturulmuştur. Belirlenen pilot firmayla yapılan mülakatlar sonucunda, bu firmanın ilişkide bulunduğu ticari üç firma ile ahabaplık/ dostluk içinde bulunduğu üç firma ismi alınmıştır. Daha sonra bu altı firmaya gidilerek, aynı yöntemle altı firma ismi alınmıştır. Bu isimlerden daha önce mülakat yapılmayan firma yöneticisi kalmış ise bunlara gidilerek mülakatlar devam etmiştir. Bu yöntem, ağ düzeneğine yeni bir firma eklenmediği zaman sona ermiştir. Kartopu metodu ile yapılan mülakatlar sonucu 39 aktörün ağ düzeneğinde yer aldığı bulunmuştur. Bağlanmış-sınırlanmış örgüt ağ düzeneğinde öz-bildirim soruları (*self-reporting questionnaires*) çok yaygın kullanılmaktadır (Wasserman ve Faust, 1994: 334-342). Bu çalışmada da mülakat yapılırken öz-bildirim sorularından faydalanılmıştır. Aktörler arasındaki ilişki, analizin seviyesinde önemli olduğu için veri toplamada ilişkilerin işlev içeriği ve ilişkilerin özelliği önem kazanmıştır. Bu bağlamda, mülakatlarda ağ ilişkilerinin sıklığı, gücü, firmaların gerek ağ içi gerekse ağ dışı yapısal boşlukları doldurma özellikleri, ortaklaşa kurumlarda yer alma şekilleri, ağ düzeneğindeki güçleri ile merkezde mi kenarda mı yer aldıklarına dair veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler tüm ağ düzeneği temel alınarak incelenmiş, örgütsel alanın eşbiçimli mi yoksa çeşitli bir alan mı olduğu konusunda bilgi sahibi olunmaya çalışılmıştır. Örgüt ağ düzeneği yaklaşımı bireylerin kurum çıktılarını nasıl etkilediklerini ve büyük yapılardan bireylerin nasıl etkilendiklerini göstermekte, bu bağlamda mikro-makro bağlantısını kurmaktadır (Kilduff ve Tsai, 2003: 23; Huber, 1991).

3. SONUÇLAR ve TARTIŞMA

Özellikle 1990 sonrası yapılan çalışmalar, kurumların oluşum sürecinin çok da uzlaşma yolu ile inşa edilmediğine, aynı örgütsel alanda bazı örgütlerin diğerlerine nazaran daha avantajlı pozisyonda olduklarına dikkat çekmektedir. Bu araştırma, sosyal ağ düzeneğinde örgütler arası yerleşik ilişkilerden kaynaklanan bu avantajlı pozisyonların örgütsel alana etkisi olduğunu savunmaktadır. Örgütsel alan davranışlarındaki eşbiçimlilik ve çeşitlilik bağlamındaki farklılıklar, ağ şebekelerdeki örgütlerin güçlü ve zayıf bağları ile açıklanırken ağdaki örgütlerin diğer özellikleri (yapısal boşlukları doldurmaları, merkez-kenar konumunda bulunmalarından kaynaklanan bağları, örgütsel ve politik güç bağları) ile beraber değerlendirilmiştir. Sosyal ağ yapısının örgütsel alana etkisi araştırılırken, ağ düzeneği niteliklerinin sadece biri üzerinden analizler yapmak alandaki eşbiçimliliği anlamada farklılıklar oluşturabilecektir. Bunun temel nedenlerinden biri, örgütsel ağ düzeneğinde bulunan örgütlerin aynı anda birkaç avantajlı pozisyonda yer alabileceğidir (Kilduff, Tsai, 2003: 28 -32). Bir diğeri ise örgütsel ağ düzeneklerindeki bağ özelliklerinin birbiri ile ilişkili olduğudur (Brass, 1984). Bu noktada ağ düzeneği ve kurumsal yaklaşım analizlerinde, örgütlerin sosyal ağdaki birçok avantajlı pozisyonunun beraber değerlendirilmesi ön görülmüştür. Lounsbury (2001) kurumsal alandaki çeşitliliğe sosyal

faaliyetlerin etki ettiğini ancak bu faaliyetlerin alandaki çeşitlilik işlevini yürütmediğini savunmaktadır. Bu araştırma örgütsel alandaki eşbiçimliliğin hangi ağ düzeneği niteliği ile alakalı olduğunu belirlemeye çalışırken, çeşitlilik işlevinin hangi örgütler tarafından yürütüldüğüne de cevap vermiştir. Çeşitlilik işlevinin yürütülmesinde sosyal ağ düzeneği temel niteliklerinden hangisinin etkili olduğunun yanı sıra ağda örgütlerin çoklu pozisyonlarının bu işleve etkileri de bulunmuştur. Birçok ağ düzeneği ve kurumsal değişim çalışmaları; ya ağ düzeneği yapısının özelliklerinin değişime etkisini genellemiştir (Westphal vd., 1997) ya da bir ağ yapısı niteliğinin alandaki değişimle etkisini araştırmıştır. Bu çalışma, altı farklı ağ düzeneği yapı niteliğinin alandaki farklılıklara etkisini bularak daha önce yapılan araştırmaların alanını genişletmektedir

Bu araştırma, ağ teorisi ve kurumsal yaklaşımların beraber değerlendirildiği örgütsel alan çalışmalarına hem görece daha fazla bağlamsal faktörler sunması hem de alandaki benzerliği daha ayrıntılı incelemesi anlamında katkı sağlamaktadır. Diğer sosyal ağ ve kurumsal değişim çalışmalarından farklı olarak birçok ağ düzeneği özelliğinin etkisini bir arada göz önünde bulundurarak sosyal ağ düzeneğinde yerleşik ilişkilere sahip örgütlerin güçlü-zayıf bağları ile alandaki eşbiçimlilik arasındaki ilişkiyi anlamlı bulmuştur (Tablo 1).

Tablo1: Güçlü-zayıf bağları ile örgütsel alan davranışları için regresyon değerleri		Güçlü bağlar- zayıf bağlar
Değişkenler	Significant (ist. anlamlılık)	Beta (B)
A. Bilişim teknolojilerine yatırım	,004	55658,545
B. Kapasite artırımı	,008	-117919,827
C. Profesyonel istihdam etme	,081	-9285,643
D. İzlenim oluşturma teknikleri	,039	-31165,835

R Squared = ,585 (Adjusted R Squared = ,343) ,*p<.05

Bu araştırmada örgütsel alan yapı ve süreçlerindeki benzerliği etkileyen ağdaki kapalı ilişkilerin (güçlü bağların) etkisi diğer yapı özellikleri gibi ayrıntılı olarak ifade edilememiştir. Yapılan analizler sonucunda elde edilen bilgiler bu özelliğin alandaki farklılıklara etkisini iki ayrı alan davranışı boyutunda farklı bulmuştur. Sonuçlar, sosyal ağ düzeneklerinde güçlü bağlara sahip örgütlerin alanın eşbiçimlilik-çeşitliliğe etkisi olduğunu, ancak bu etkinin hangi yönde olduğu konusunda bir karmaşıklığın söz konusu olduğunu göstermektedir (Tablo1). Regresyon sonuçlarının büyük bir kısmında (bilgi teknolojileri hariç) ve korelasyon sonucunda güçlü bağlara sahip örgütlerin, örgütsel alanı daha az eşbiçimli hale getirdiği bulunmuştur (Tablo1 ve Tablo 2). Bu sonuçlar, net olmamakla beraber, Burt (2004)'ün yapısal boşluklarda oluşan bilgi ve faydanın kapalı (güçlü) bağlarla yayıldığı varsayımını destekler niteliktedir. Yerel tabanda yapılan bu çalışma, kapalı bağların bilgi ve faydaların yayılımından çok çeşitliliğindeki etkisini göz önüne sermektedir. Krackhardt ve Porter (1985), aynı konumda iş yapan aktörlerin işlerini bırakmada birbirlerinden etkilendiklerine dikkat çekmektedir. Sosyal ağda işi bırakan aktörün yaptığı iş, ağdaki diğer örgütler tarafından ya kendilerine uygunsuz görülmekte ya da bu iş yerine, odak aktörün yaptığı gibi, daha iyi bir iş bulunabileceği düşünülmektedir. Bu anlamda örgütsel alanda da çeşitlilik gözlemlenmektedir.

Tablo 2: Güçlü-zayıf bağların örgütsel alan davranışları için korelasyon değerleri	
Değişkenler	Güçlü bağlar- zayıf bağlar
A. Bilişim teknolojilerine yatırım	-,046
B. Kapasite artırımı	,073
C. Profesyonel istihdam etme	-,464(**)
D. İzlenim oluşturma teknikleri	-,096
N=39; *p< .05. **p< .01	

Bu araştırma, örgütsel pratik ve uygulamalardaki eşbiçimliliği ve değişimi dışsal nedenlerle (Kraatz ve Zajac, 1996; Westphal vd., 1997) ifade etmektedir. Ancak diğer ağ düzeneği ve kurumsal değişim çalışmalarından farklı (Westphal vd., 1997; Rulke ve Galaskiewicz, 2000; Lounsbury, 2001) olarak bu çalışma hem yerel tabanda hem de farklı sektörlerde faaliyet gösteren firmalar üzerinde yapılmıştır.

Granovetter (1995), örgütsel ağ düzeneğinde aktörlerin ve grupların sosyal ilişkiler içerisinde yerleşik olduğunu savunmaktadır. Bu bağlamda sosyal ağ düzeneğinde aktörlerin yerleşik ilişkileriyle şekillenen bağlarının özelliklerinin birbirleriyle ilişkisinin olması kaçınılmazdır. Aktörlerin sosyal ağdaki güçlü-kuvvetli bağları, arabuluculuk özellikleri ve merkezi konumları arasındaki aynı yöndeki ilişki (Brass, 1984), bu çalışmada örgüt içi arabuluculuk konumu ile bağlantıların gücü, merkezi konum ve örgütsel güçten kaynaklanan konumlar arasında bulunmuştur. Granovetter (1973), ağ yapısının yoğunluğunda yerleşik ağı kaplayan bağlar olarak nitelendirdiği güçlü bağların aktörün tüm doğrudan ve dolaylı bağlarını kapsadığını kabul etmektedir. Sosyal ağ düzeneğindeki aktörün ilişki boyutu olarak kabul edilen merkezilik (Granovetter, 1973) ise tüm doğrudan ve dolaylı bağların aktöre en kısa mesafede-en yakın olanlarını kapsamaktadır.

Bu çalışmada, örgütsel ağ düzeneği yapı ve süreçlerinin alandaki farklılıklara etkisi açıklanırken örgütler arası ilişkiler sadece ağdaki pozitif ilişkilerle değerlendirilmiştir. Gulati ve Daldin (2002), bazı ağ bağlarının örgüte avantaj ve fayda sağladığını, bu bağlamda performansını artırdığını belirtirken bazı bağların örgütlerin kapasitesini kullanmasını engellediğini ve performansını etkilediğini belirtmektedir. Özellikle ağ düzeneği dışındaki bağların ağ içindeki bağlarla ilişkisine dikkat çeken Westphal ve Gulati (1999), bazı ağ bağlarının örgütü negatif yönde etkilediğinden bahsetmektedir. Gelecek çalışmalar örgütsel alandaki eşbiçimliliği ve çeşitliliği değerlendirirken, firmaların negatif ilişkilerini de göz önünde bulundurarak bu ilişkilerin alanda farklılık oluşturup oluşturmayacağını araştırmak için yapılabilecektir.

KAYNAKLAR

Astley, W. G., ve A. H. Van de Ven. "Central perspectives and debates in organization theory". *Administrative Science Quarterly*. 28, 1983, 245-273.

- Borgatti, S.P., ve Foster, P.B. “*The network paradigm in organizational research: A review and typology*”. Journal of Management, 29(6), 2003, 123-148.
- Brass, D. J. “*Being in the right place: A structural analysis of individual influence in an organization*”. Administrative Science Quarterly. 29, 1984, 518-539.
- Burt, R. S. “*Structural Holes and Good Ideas*”. American Journal of Sociology, 110:2, 2004, 349-399.
- Burns, T., ve G. M. Stalker, The Management of Innovation. London: Tavistock, 1961.
- DiMaggio, P. J., ve W. W. Powell. “*Iron cage revisited: Institutional isomorphism and collective rationality in organizational fields*”. American Sociological Review. 48, 1983, 147-160.
- Galaskiewicz, J., ve S. Wasserman, “*Mimetic and normative processes within an interorganizational field: An Empric test*”. Administrative Science Quarterly. 34:3, 1989, 454-479.
- Granovetter, M. “*The strength of weak ties*”. American Journal of Sociology. 78, 1973, 1360-1380.
- Granovetter, M. “*Economic action and social structure: The problem of embeddedness*”. American Journal of Sociology. 91:3, 1985. 481-510.
- Granovetter, M., “*Coase Revisited: Business Groups in the Modern Economy*”. Industrial and Corporate Change. 4:1, 1995, 93-130.
- Gulati, R. Ve Dialdin, D. 2002. Firm capabilities, network characteristics, and firm performance, çalışma makalesi, Kellogg Graduate School of Management. Gulati, R., Dialdin, D. A., ve Wang, L. 2002. Organizational Networks. Joel A. C. Baum (Ed), The Blackwell Companion to Organizations: 281–303. Oxford: Blackwell.
- Huber, J. Macro-micro linkages in sociology. Newbury Park, Ca: Sage. 1991.
- Kilduff, M. ve W. Tsai. Social networks and organizations. London, UK: Sage Publications. 2003.
- Kraatz, M. S., ve E. J. Zajac. “*Causes and consequences of illegitimate organizational change*”. American Sociological Review. 61, 1996, 812–836.
- Krackhardt, D., ve L. Porter. “*When friends leave: A structural analysis of the relationship between turnover and stayers attitudes*”. Administrative Science Quarterly, 30, 1985, 242–261.
- Lawrence, P. R., ve J. W. Lorsch, Organization and environment. Boston: Harvard Business School Press. 1967.
- Lounsbury, M. “*Institutional Sources of Practice Variation: Staffing College and University Recycling Programs*”. Administrative Science Quarterly, 46, 2001, ss.29-56.
- Meyer, J. W. ve B. Rowan “*Institutionalized organizations: Formal structure as myth and ceremony*”. American Journal of Sociology, 83, 1977, 340-363.
- Özen, S. “*Kurumsal Kuram Işığında TKY'nin Türkiye'deki Yayılım Sürecinin Dinamikleri*”. 8. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildirileri. Erciyes Üniversitesi: Nevşehir, 25–27 Mayıs 2000, 303- 319.

- Palmer, D. A. ve N. W. Biggart. “*Organizational institutions*”, in: Joel A. ve C. Baum (Ed), *The Blackwell Companion to Organizations*. Oxford: Blackwell, 2002, ss.259–280.
- Palmer, D. A. & P. D. Jennings, ve X. Zhou. “*Late adoption of the multidivisional form by large U.S. corporations: Institutional, political, and economic accounts*”. *Administrative Science Quarterly*, 38, 1993, 100–131.
- Pfeffer, J., ve S. R. Salancik. “*The external control of organizations*”. Harper ve Row, 1978, Ch. 1-3.
- Roethlisberger, F. J. ve W. J. Dickson. *Management and the Worker*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press. 1939.
- Rulke, D. L. ve J. Galaskiewicz, “*Distribution of Knowledge, Group Network Structure, and Group Performance*”. *Management Science*. 46:5, 2000, 612- 625.
- Wasserman, S. ve K. Faust. *Social Network Analysis: Methods and Applications*. Cambridge: Cambridge University Press, 1994.
- Weber, M., *Economy and Society. An Outline of Interpretive Sociology*. Berkeley: University of California Press. 1922.
- Wellman, B. “*Structural analysis: From method and metaphor to theory and substance*”, in: B. Wellman, & S. D. Berkowitz (Ed), *Social Structures: A Network Approach*. New York: Cambridge University Press. 1988. Ss???
- Westphal, J. D. ve R. Gulati. “*Cooperative or controlling? The effects of CEO-board relations and the content of interlocks on the formation of joint ventures*”. *Administrative Science Quarterly*. 44, 1999, 473–506.
- Westphal, J.D. & R. Gulati, ve S.M. “*Shortell Customization or Conformity? An Institutional and Network Perspective on the Content and Consequences of Total Quality Management Adoption*”. *Administrative Sciences Quarterly*, 42:366, 1997, 394.
- Uzzi, B. “*Social structure and competition in interfirm Networks: The paradox of embeddedness*”. *Administrative Science Quarterly*. 42, 1997, 35- 67.